

Právo má své místo i v době chaosu, shodli se právníci ze čtyř zemí na konferenci ve Znojmě

2.7.2026 - Peter Brezina | Západočeská univerzita v Plzni

Sedmdesátka teoretiků práva z Česka, Slovenska, Polska a Maďarska se v polovině června sjela do Znojma, aby diskutovala Metamorfózy práva ve střední Evropě. Tradiční setkání, které se koná ve dvouletých cyklech a letos už po deváté, pořádala katedra teorie práva Fakulty právnické ZČU.

Jaká je role práva v období chaosu? Takové bylo jednotící téma deváté konference zaměřené na proměny, neboli metamorfózy, práva. Tři desítky příspěvků se kromě teorie práva věnovaly také soudnictví, veřejné správě a samosprávě či pracovnímu právu. Jejich autoři se shodli na jednom: *„I v době chaosu má být právo jasným hlasem, byť třeba volajícím na poušti. A je nezastupitelným úkolem teorie práva a právní vědy vytvářet k tomu předpoklady.“*

Aleš Gerloch z Univerzity Karlovy popsal **aktuální spory o rozsah pravomocí prezidenta republiky** jakožto spory interpretační, tedy vycházející z vnitřně spjaté, ale omezené srozumitelnosti práva. Na něj navázal Ivan Halász z Akademie věd, který v historické perspektivě uchopil **fenomén ústavy jako prvek, který může nejenom zavádět řád, ale také prohlubovat chaos**. Aktuální, a přitom nadčasové téma ve svém příspěvku otevřel také Rudolf Kasinec z Univerzity Komenského v Bratislavě: jak se postavit k fenoménu (anti-)woke diskurzu a zejména jak (a zda vůbec) se formálně bránit tomu, když přerůstá do ohrožování akademické svobody bádání. Olga Rosenkranzová z Univerzity Palackého pak při zkoumání posthumanismu v právu dospěla k závěru, že morfologická svoboda (projevující se také různými zásahy do lidských těl) se projevuje ve vlastnictví těla a jeho instrumentalizaci (využívání těla jako pouhého nástroje k dosažení vlastních cílů, aniž by se braly v úvahu skutečné potřeby dané osoby, pozn. red.). Ptala se tak: *„Kde je Patočkova péče o duši a spiritualita ducha? Není tato instrumentalizace ztrátou důstojnosti?“*

Kromě bytostně teoretických, až filosofických témat se však účastníci věnovali také tématům, která jsou mnohem bližší praxi. Lucia Berdisová z Masarykovy univerzity tak rozsáhlou analýzou judikatury a dalších zdrojů k otázce **svobody projevu soudců** dochází k závěru, že v soudcovském stavu *„možná neexistuje smysluplně konzistentní interpretace toho, co je ohrožením demokracie a právního státu,“* za něhož by soudcovská zdrženlivost měla ustoupit povinnosti promluvit – což ostatně podle ní ilustruje fakt, že tato teze z Londýnské deklarace je na stránkách slovenské Soudcovské rady přeložena přesně obráceně. K témuž tématu z úplně jiné strany přistoupili také Michal Jesenko a Martina Kantorová z košické univerzity, když jakožto jeden ze základních pilířů demokracie a právního státu popsali samosprávu, další z tradičních okruhů témat, kterým se konference Metamorfózy práva věnuje.

Konferenci předcházelo také jednodenní setkání kateder teorie práva z veřejných vysokých škol v Česku a Slovensku. Jejich členové se zaměřili na výzvy, kterým teorie práva a její výuka čelí v kontextu blížících se nebo aktuálních reakreditací studijních programů. Podoba výuky a její rozložení se na sedmi zúčastněných školách velmi různí a fakticky neexistují dva stejné modely. Do výuky i prezentace kateder se přitom zapojují také nové moderní prvky a témata. Experti se ale shodují na tom, že teorie práva je klíčovou součástí výuky budoucích právníků jako potřebné uvedení do oboru i jeho metod. Na závěr si také vyučující stihli představit poslední odborné publikace – z Fakulty právnické ZČU představil svou rozsáhlou analytickou monografii *Metamorfózy českého právního*

řádu od roku 1918 do roku 2022 František Cvrček.

<https://info.zcu.cz/Pravo-ma-sve-misto-i-v-dobe-chaosu--shodli-se-pravnici-ze-ctyr-zemi-na-konferenci-ve-Znojme/clanek.jsp?id=9727>